

Dr. A. Kuiper Sr over de „onsterfelijkheid der ziel”.

Nog even wil ik antwoorden op Prof. Kuipers kritiek op mijn citeeren van Dr. A. Kuipers uitspraak over de „onsterfelijkheid der ziel”, zooals die te vinden is in „De Reformatie” van 22 Januari j.l.

Om het citeeren van deze uitspraak te verklaren, wil ik er vooraf aan herinneren, dat in het laatst van 1936 en begin 1937 een hardnekkig gerucht de rondte deed, dat er onder ons menschen zouden zijn, die de „onsterfelijkheid der ziel” loochenden! Ook Prof. Kuiper schreef hier meermalen over. En steeds werd de indruk gegeven, dat die beweering ontkening van de „onsterfelijkheid der ziel” eigenlijk zou zijn de loochening van het „VOORTBESTAAN der ziel”.

Dit was absoluut in strijd met de werkelijkheid. Niemand, volstrekt niemand loochende het voortbestaan der ziel. Later is dat ook wel zeer duidelijk gebleken. En nu geloof niemand meer dat er zulke loochenaars onder ons bestonden of nog bestaan.

Wat velen toen en ook nu nog beweren, was alleen dit, dat het minder juist is bij ongeloovigen te spreken van „onsterfelijkheid der ziel”, als men bedoelt het voortbestaan hunner zielen!

Natuurlijk bestaan ook de zielen der verworpenen, na hun dood voort, en dan wel in volle klare bewustheid van eigen staat en toestand. Niemand onder ons heeft ooit ook maar één milligram twijfel aan die waarheid in zijn ziel gehad! Maar het voortbestaan van die zielen der verdoemden is juist een voortbestaan-in-den-dood, een voortbestaan, dat een voortdurend sterven is! Terwijl dan het voortbestaan van de zielen der geloovigen is een voortbestaan-in-het-leven, een voortbestaan dat voortdurend leven is. Men denke aan het woord van Prof. Bavinck (Dogm. IV° p. 648) „Leven is bij haar (= de Heilige Schrift) nooit alleen voortbestaan en dood is nimmer aan vernietiging gelijk, maar leven sluit in gemeenschap met God en dood is gemis aan Zijne genade en gunst”.

Ik had mij reeds meermalen getroffen, dat Dr. A. Kuiper, wanneer hij zich opzettelijk met dien term „onsterfelijkheid der ziel” bezig hield, dit bezwaar tegen dien term telkens aan gaf.

Wel spreekt hij talloze malen heel gewoon van „onsterfelijkheid” der ziel in den zin van „voortbestaan” der ziel, maar mij waren in zijn werken drie plaatsen bekend, waarin hij zijn kritiek op die uitdrukking uitoefent. Een kritiek ongeveer gelijk aan die, welke te vinden is in het boek van Prof. Vollenhoven: Het Calvinisme enz. noot 40. Die kritiek gaf Dr. Kuiper voor het eerst in een artikel in „De Heraut” van 24 Dec. 1869. Later is dit artikel in brochure-vorm bij honderdtallen in den lande verspreid. Dan sprak hij erover in zijn dogmatiek-colleges van 1885/86 (Locus de Peccato) en van 1891 (Locus de Consummatione Saeculi). Ik heb toen om deze kritiek weer aan de vergetelheid te ontrukken het Heraut-artikel gekozen omdat dat door Dr. Kuiper zelf was geschreven. Zakelijk kwamen de drie genoemde betoogen toch overeen.

Nauwkeurig gaf ik een teekening van de historische entourage van het citaat, en nadrukkelijk gaf ik aan, dat Dr. Kuiper dit schreef tegen de rationalistische opvatting van de „onsterfelijkheid der ziel”. Maar al is het van veel belang te weten tegen welken vijand een wapen wordt gezwaaid, dit neemt niet weg, dat het wapen zelf goed en deugdelijk en waar moet zijn en ook „op zichzelf” bekeken mag en moet worden. Daarom leek mij het weergegeven citaat met zorgvuldige historische omlijsting geheel geoorloofd en ter opklaring van den verworpen toestand van het debat buitengewoon nuttig.

Als Dr. Kuiper dan schrijft: „Onsterfelijkheid der ziel” is een uitdrukking, die voor het Evangelie niet kan bestaan. „Onsterfelijk” is wat „niet sterft” en het Evangelie leert juist, dat de ziel dood is en dood blijft, zoolang ze niet door Christus ten leven gewekt wordt”, dan geldt zoo’n uitspraak onverschillig tegen wien ze wordt gericht.

Prof. Kuiper reageerde tegen dit artikel van mij in „De Heraut” van 7 Febr. En tot mijn stomme verbazing stelde Prof. Kuiper mij in dat artikel voor als iemand, die Dr. Kuiper liet beweren, dat de ziel na den dood niet zou voortbestaan! Prof. K. schreef n.l.: „hij (Dr. Kuiper Sr) heeft nooit ontkend, maar juist op grond van de Schrift beloofd, dat de dood een scheiding is tusschen ziel en lichaam en de ziel na den dood voortbestaat. Dat nu wordt betwist”.

Werkelijk ik wist niet wat ik las! Want in het bewuste artikel had ik n.l. gezegd: „U spreekt van zelf dat niemand er ook maar in de verste verte aan gedacht zal hebben, het voortbestaan der ziel te loochenen. Wie zoo iets zou doen plaatst zich

Wordt commentaar nodig, dan pleit dit in den regel niet voor het gegeven boek. Ik hoop dat die commentaar voor dit werk niet noodig is en dat deze biografie van onzen Minister-President voldoende voor zich spreken zal.

Maar gelukkig liet het verzoek van den Redacteur nog een andere mogelijkheid open, n.l. om iets te zeggen „naar aanleiding” van dit boek.

En dat doe ik graag.

Het is dit.

Wij staan vlak voor de Kamerverkiezing en wie zich vorige verkiezingen herinnert, heeft gemerkt, dat nog nooit de geheele verkiezingsactie zich zóo geconcentreerd heeft om den persoon van den leider der antirevolutionaire partij als dit jaar.

Alle partijen bemoeien zich met hem en zien zich genoodzaakt hun verkiezingsactie te voeren met de hoog oprijzende figuur van Dr. Colijn op den achtergrond.

Het is soms op het ridicule af.

Verleden week vond ik een propagandablad van de Liberale Partij in mijn bus, dat aanving met de hoogst merkwaardige woorden: „Van Lidt de Jude heeft een korter Regeeringsdienst dan Colijn. MAAR HIJ IS EEN MAN VAN HET FORMAAT VAN COLIJN”!! En even verder slaat te lezen: „Evenals Colijn OOGST HIJ DEN LOF VAN ALLE PARTIJEN...” Het is letterlijk geciteerd tot de kapitale letters toe.

Thorbecke zou zich in zijn graf omkeeren als hij wisten kon, dat de eenmaal oppermachtige Liberale Staatspartij zich genoodzaakt ziet, haar candidaat te meten met de maat, die aan den leider van de antirevolutionaire partij ontleend is.

„Die Weltgeschichte ist das Weltgericht”, sprak Schiller eenmaal. Maar deze opmerking is terloops.

Wat ik wilde opmerken is dit. Wij mogen blij zijn met de waardeering, die Dr. Colijn van niet-antirevolutionaire zijde ontvangt. Maar er dreigt gevaar.

Dat men Dr. Colijn waardeert is ondanks zijn levensprincipe. Dat neemt men op den koop toe. Men ziet in hem de krachtige figuur, de sterke persoonlijkheid, die weet wat hij wil en die de kwaliteiten heeft om te regeeren. Regeeren is niet alleen vooruitzien, regeeren is ook weerstand bieden, den moed hebben impopulair te zijn. Dien moed heeft Dr. Colijn in hachelijke crisisdagen gehad en achteraf stelt men hem in het gelijk, of schoon men hem in de crisisdagen zelf met steenen wierp.

Maar dat men Colijn achteraf de eere geeft, die hem toekomt, vindt niet hierin zijn oorzaak, dat hij in dat alles zijn beginsel beleden en beleefd heeft. Nogmaals: men heeft dat beginsel op den koop toe genomen. Het zelfde verkiezingsblad der Liberale partij, zegt op de binnenpagina: „Piet: IK STEM COLIJN. Hij is een vent. Hij houdt het roer flink in handen. Al die politiek laat me ijskoud, dat moeten ze in Den Haag maar uitmaken”. Waarop de Liberale partij antwoordt: „Dan is u zeker antirevolutionair. Dan is u voor de Zondagsrust tot het uiterste. U is voor de bijzondere school boven de openbare. En u is waarschijnlijk goed kerkisch?”...

Vooraf dat laatste is kostelijk! Het antwoord is, dat de kiezer natuurlijk zegt: „Och nee man, ik ben, wat ze in de wandeling noemen vrijzinnig...”

Natuurlijk stemt hij dus niet op Colijn.

Verkiezingslectuur kan leerzaam zijn.

Wij leeren er dit uit, dat de lof, dien Colijn van niet-antirevolutionaire zijde oogst, hem wordt toegeswaaid om zijn persoon, ondanks zijn beginsel.

Maar er is reden te waarschuwen voor het gevaar, dat wij het levenswerk van Dr. Colijn óók los gaan zien van zijn beginsel.

En dat zou fataal zijn.

Wij mogen het onzen politieken tegenstanders vergeven, dat zij den persoon van Dr. Colijn los zien van zijn belijdenis — het is nu eenmaal voor een niet-Calvinist moeilijk, zoo niet onmogelijk, om het wezen en de kracht van het Calvinisme te peilen — maar het zou in ons onvergeeflijk zijn, wanneer wij dit uit het oog gingen verliezen. Al wat Dr. Colijn gedaan heeft, is niet anders dan zijn Calvinistische beginselen beleven. Al de arbeid, die hij in dienst van zijn land gedaan heeft, was vrucht van het beginsel, waaruit hij leeft.

Het zou verkeerd zijn in Dr. Colijn een man van groot formaat te zien, die gelukkig bovendien óók nog Calvinist is.

Wie ingedrongen is in het leven van deze groote nationale figuur, heeft gezien, dat Colijn groot werd door zijn beginsel. Natuurlijk komen daar zijn persoonlijke eigenschappen bij, maar zij zijn niet het criterium van zijn levenswerk.

Dr. Colijn heeft heel veel voor ons land en volk kunnen doen — méér dan menigeen onder ons vandaag nog vermoedt — maar hij heeft het kunnen doen, omdat hij Calvinist was. Evenals Kuiper vóór hem en vóór dezen Groen van Prinsterer, is hij ons volk tot zegen geweest omdat hij leeft uit het beginsel, waarin de grondtoon van ons volkskarakter spreekt.

Onder dit licht heb ik Dr. Colijn ook in mijn boek willen plaatsen. En daarom heb ik met groote blijdschap aan dit werk kunnen arbeiden.

Want wie in Dr. Colijn de drager ziet van het Calvinistisch beginsel, en dit als uitgangspunt bij

zijn biografische studie aanvaardt, krijgt ook nog iets anders te zien.

En dit wil ik als tweede opmerking, naar aanleiding van mijn boek, hier zeggen.

Dr. Colijn is volbloed kind der Scheiding van '34. Men leert nooit het leven van een groot man verstaan, wanneer men niet terugrijdt naar zijn voorgelicht. Deze waarheid heeft mij er toe genoopt iets meer te weten te komen van het geslacht der Colijns. Ik heb er de reizen naar de Haarlemmermeer en het land van Heusden en Allena voor over gehad. En hoe zijn die tochten beloofd!

De vader van Dr. Colijn werd geboren in 1833, het jaar vóór de Afscheiding. Merkwaardig jaartal.

En hij groeide op in het land, waar de vervolgingen tegen de Afscheidenden zwaar gewoed hebben. Gezelle Meerburg, de pastor loci van Almerik, heeft het inderdaad zwaar te verduren gehad en zijn geloofsgenooten met hem.

De jaren na '34 hebben het geslacht van de Colijns gestempeld. Persoonlijk heb ik vader Anthonie Colijn nooit gekend, maar hoe lief is mij deze gave figuur geworden, door alles wat ik van menschen, die hem wel gekend hebben, gehoord heb. Geworfeld heeft deze eenvoudige landbouwer met zijn God om mannen, die in Staat en Kerk en Wetenschap weer vragen zouden naar het Reformatorische beginsel.

En nu laat God de vrucht van die worsteling rijpen in zijn eigen gezin. Vader Colijn zelf heeft het eerst niet eens gemerkt. Hoe heeft hij zijn oudsten jongen langen tijd belet den gang te gaan, dien hij naar Gods verborgen Raad gaan moest. Maar straks wordt hem geopenbaard, dat Gods wegen hooger zijn dan onze wegen en dan is het goed. En zie nu Gods wondervollen gang door de eeuwen.

In Utrecht wordt het feit herdacht, dat voor honderd jaar de Afscheiding plaats had.

Niemand minder dan de Minister-President Dr. Colijn leidt deze samenkomst. En ter vergadering wordt een telegram voorgelezen dat afkomstig is van den doodzieken Professor Hoekstra. Hij laat seinen: „Wij zijn in den geest in uw midden. Dit zou De Cock nooit hebben kunnen vermoeden, dat in de vergadering na 100 jaren ter herdenking van de Afscheiding, de Minister-President van Nederland de voorzitter zou zijn. Dit is van den Heere geschied en het is een wonder in onze oogen...”

Professor Hoekstra moet gevoeld hebben, of schoon hij van het voorgelicht van de Colijns waarschijnlijk niets af wist, dat God hier bezig was de „zaaksgerechtigheid” zooals onze vadersen het vroeger noemden, van Zijn volk, dat Hij reeds tot zich genomen had, op aarde te gedenken en te volvoeren.

Wie niet aangestoken werd door de dialectische theologie, en dus nog leeft uit de verbinding van „Schrift en Historie” en waarde hecht aan de lessen van hetgeen ons het „daar staat geschreven en daar is geschied” te openbaren geven, ziet de figuur van onzen Minister-President onder verrassend licht. Of heeft het ons niets te zeggen, dat het nakroost van hen, die uit kracht van hun „liberale beginselen” de spelbrekers van 1834, als „munt in Nederland niet gangbaar” het land uitgehannen hebben, zich nu graag om dezen zoon der Scheiding scharen, en in een verborgen hoekje van hun hart hopen, dat hij toch maar Minister-President blijven zal, omdat, zonder dat zij het zelf zien, hij het Reformatorisch beginsel der Afscheiding weer tot gelding bracht en alleen hierdoor in bange crisisdagen, dagen van geestelijken en stoffelijken nood, ook dit liberale nakroost behoeft voor de stormen, welke het buitenland rondom ons verteerd hebben?

Mijn boek is een poging hiervan iets te laten zien.

Nooit is het leven van eenig mensch, dien God met de leiding van een volk of volksgroep belast, te verklaren uit zijn subjectieve verhouding tot God. God verkliest in genade over Zijn volk.

Hij grijpt, naar dialectisch begrip, gelukkig maar niet als een bliksemschicht zoo nu en dan in den gang van het wereldleven in. Neen, Hij houdt de draden van het bestuur van wereld en volkenleven in Zijn almachtige Hand en volvoert in deze bedeeeling Zijn Raad. Wij zien en aanbidden Gods heiligen gang door den loop der historie en belijden, dat Hij het is, die de spanning der eeuwen draagt en volksgeschiedenis tot volksgericht maakt.

Wie dit verstaat, begrijpt ook den dieperen achtergrond van het motto, dat op de titelpagina van mijn boek een plaats vond:

„Het beste wat een groot man ons kan nalaten, is het voorbeeld hoe hij is geworden.”

Hoe hij is geworden, niet in eigen kracht en persoonlijke kwaliteiten, maar onder de leiding Gods, als instrument in Zijn hand.

RUDOLF VAN REEST.

Zondagsreizen, och het stichten k, maar hebben ral of dit naar

in het kerkelijke ar zal men zoo sch kerkje gaan nen zeggen: Men che taal immers t een Holland- ag tuschen gods- Zij, die in de nee doorgemaakt evaren aan zulk ral voor de kin- groote Holland- iste door scholen, ech nog lang bij nderen meer het ormeerde leer in een groot deel ynode zoekte uit het dichtst bij ng. Wij moeten eigen kerkelijk geplaatst wor- eving volvoeren. elijk gebied. zaak.

ONKHUYZEN.

genoeg, om er antwoorden. In d evenwel geen dus mijn eigen

K. S.

WEEK

Colijn.

actie van „De ar aanleiding nden titel deze gaarne gevolg heid om over sd heb. Wan- it heeft, moet unnen spreken.

t twee eenwen derland is in

leven van ons t en kerkesch- ie verklaarde eiden en van ewegende oor- was de the- e Staten „mel de over tge- luiten binnen t te stichten of, tot kosten r getal jonge- geoeffent en iercken.”

lijvend; gaan- van den gods- is, vooral bij her achttiende iding hadden. t en broeder- weinigen, ook en naar een eheid”. De Ge- d bewind van onnen.

Collegie was us Boers; de Valer. De re- nde, door de el.

in 1797 opge- grootste ge- Een gedeelte den gebruikt r woning van

n is in 1933 jaar geopend den medici- usius in 1594, maar later

E. LANGE.

S.; F. v. Mieris, ademie te Lel- k; enz.)

onmiddellijk buiten de kerk van Jezus Christus, ja zelfs buiten het Christendom!" Zou ik dan in mijn artikel Dr. Kuiper hebben willen voorstellen als staande buiten het Christendom?

Juist omdat nu het gansche volgende betoog van Dr. Kuiper mijlen ver langs mij heen ging, heb ik er indertijd niet op geantwoord. 'Leek mij onmogelijk, dat iemand, die mijn artikel goed gelezen had, omtrent mijn bedoeling in het duister kon verkeerden. De „stand des geschils" had ik immers duidelijk als volgt omschreven: „Neen, de vraag is gesteld of de uitdrukking (let wel de uitdrukking, meer niet) „onsterfelijkheid" der ziel wel door den beugel kan, of ze wel schriftuurlijk is, n.l. als aanduiding van de leer dat de zielen van alle menschen eeuwig zullen blijven voortbestaan, hetzij in de eeuwige vreugde hetzij in de eeuwige pijn". Hierover ging het, hierover alleen; wie er iets anders van maakt fantaseert.

Nu Prof. Kuiper weer op deze kwestie terug komt in het No. van 18 April leek het mij goed toch nog even op dit citeeren in te gaan.

Wanneer Prof. Kuiper schrijft, dat men van zijn bestrijding en van de door hem aangevoerde citaten van Dr. A. Kuiper geen nota nam, dan zeggen we: die bestrijding ging langs ons heen en de citaten kenden we allemaal. Prof. Kuiper moge er verzekerd van zijn dat onder de jongere predikanten een innige diepe liefde voor het levenswerk van zijn Vader is; een liefde van dien aard, dat ze drong tot het doorlezen en bestudeeren van al diens werken, al de Herauten van het begin af aan inclusief!

En wanneer Prof. Kuiper beweert, — dat men „achteraf" kwam met de verklaring, dat men het voortbestaan van de ziel of haar onsterfelijkheid (genomen dan in den zin van „voortbestaan" natuurlijk C. V.) nooit ontkend had, dan zeggen we: Dat is mis Professor, die verklaring stond vooraan in mijn artikel, voor het citaat, opdat de lezers zich vooral niet vergissen zouden. „Achteraf" werd door mij zelf heelemaal niets meer over dit onderwerp geschreven.

Ten slotte wil ik belangstellende lezers nog verwijzen naar „Het Werk van den Heiligen Geest", dat prachtige boek van Dr. A. Kuiper Sr., p. 359; het hoofdstuk: Onze dood. Het nauwkeurig bestudeeren van dit hoofdstuk is voor deze kwestie zeer de moeite waard. 'k Geef, alleen om de aandacht te prikkelen, enkele citaten:

„Al wat creatuurlijk leven heeft, kan ook creatuurlijk sterven. En overmits nu ook onze ziel creatuurlijk leven bezit, kan ook aan onze ziel dit creatuurlijk leven ontnomen worden.

Wel, dit geven we aanstonds toe, is in ander opzicht onze ziel onsterfelijk, maar ter voorkoming van verwarring verzoeken we den lezer dit feit een oogenblik uit zijn gedachte te willen stellen. We komen erop terug."

We zien hoe fijn Dr. Kuiper onderscheidt.

Rustig spreekt hij van een sterven der ziel, terwijl hij anderzijds de onsterfelijkheid in den zin van voortbestaan natuurlijk vasthoudt. Die onsterfelijkheid in den zin van voortbestaan omschrijft hij op pag. 364 als: „ze (de ziel) kan niet vernietigd worden".

Nog een uitspraak:

„En evenzoo leefde de ziel van Adam op haar beurt door de beweging, die aan die ziel werd meegedeeld door den Heiligen Geest. Die beweging kon de Heilige Geest aan die ziel alleen meedeelen tengevolge van den band, dien God op wonderbare wijze tusschen die ziel en den Heiligen Geest gelegd had. En toen dus de Heere als straf dien band besloot te slaken, ging door die slaking die ziel dood, en wierd lijk."

Nogmaals verzoeken we het gansche hoofdstuk nauwkeurig te lezen opdat citatenspel, dat onwaarachtig, onzedelijk gedoe vermeden worde.

Bestudeert men nu ook nog wat Dr. Kuiper in E. Voto en de Gemeene Gratie over deze dingen zegt en in heel veel meditaties teekent, dan begint men zoo langzamerhand Dr. Kuipers opiniën in dezen te verstaan.

En die zijn — ik moge dat ten slotte zeggen — zeer mooi en zeer diep en — naar ik geloof — al te weinig bekend.

H.

C. V.

BRIEF UIT AMERIKA

„Fundamentalisme".

Men weet in Nederland wel zoo ongeveer, wat met het woord „Fundamentalisme" in de Amerikaanse kerkelijke wereld wordt bedoeld. De Fundamentalisten willen tegenover de modernen de „fundamenten" van de aloude Christelijke leer vasthouden. Toen de gereformeerden in de „Presbyterian Church in the U.S.A." hun beklag inbrachten tegen het overheerschend modernisme in dat kerkverband, ontvingen ze dan ook van de Fundamentalisten alle sympathie.

Toen de gereformeerden echter hun kerkelijk proces doorzetten wilden, zoo noodig tot afschei-

ding toe, waren er vele van de Fundamentalisten, die niet meegingen. Na de scheiding zijn er dan ook velen in de oude kerk gebleven.

Dit schijnt eerst wel vreemd. De Fundamentalisten zijn immers heel orthodox. Velen hunner zijn premillennialist. En daaronder zijn er weer velen, die meenen, dat als men geen premillennialist is, men eigenlijk ook niet volbloed orthodox kan zijn.

Men zou dus mogen verwachten, dat deze Fundamentalisten een afscheiding met vreugde zouden begroeten. En toch is dat niet algemeen het geval geweest. Daar is bijvoorbeeld het „Dallas Theological Seminary" te Dallas, Texas, waar men niet slechts premillennialist wil wezen, maar waar men de geschiedenis des heils in zeven perioden splitst. Het zoogenaamde bizondere van deze perioden wordt dan zoo op den voorgrond gesteld, dat de leer des genadeverbonds er feitelijk mee verloren gaat. En men meent dan, met deze leer van „dispensations" wel bijzonder dicht bij de Schrift te blijven.

Maar wat wil nu het geval? Deze „dispensationisten", en een groot deel der Fundamentalisten zijn „dispensationisten", willen gewoonlijk van een afscheiding niets weten.

De reden hiervoor ligt juist in hun leer van de „dispensations". Ik kan dit met een voorbeeld verduidelijken.

Een van de „graduates" — leerlingen — van Westminster Seminary heeft nu al maanden lang getracht, zijn gemeente over te halen zich met hem bij de pas verleden jaar afgescheiden „Presbyterian Church of America" te voegen. Nu zijn er sommigen in zijn gemeente, die gewoonweg modern zijn, en hem dus met alle kracht tegenwerken. Maar het orthodoxe gedeelte van zijn gemeente bestaat grotendeels uit deze „dispensationisten". Hen wilde hij dus overtuigen, dat het zonde was, in het oude kerkverband te blijven, waar het Woord en de sacramenten niet zuiver worden bediend, en de tucht wordt nagelaten.

Maar meent ge nu dat hij gehoor kan vinden? Toch neen. Een welmeenend vrouwtje sprak hem onlangs toe ongeveer als volgt: „Jezus komt toch spoedig weer. Werk hier maar voort in deze gemeente. We waardeeren uw werk. Er worden zielen voor Jezus gewonnen. Verkwist uw tijd nu niet met allerlei getwist in de kerk over dit en dat."

Toen de „dominee" haar vroeg, hoe het kwam, dat ze zoo stellig overtuigd was, dat Jezus spoedig komt, wees ze hem op Matth. 24:34, waar Jezus zegt, dat „dit geslacht geenszins zal voorbij gaan, totdat alle deze dingen volbracht zijn". Met „dit geslacht", zei ze, bedoelde Jezus niet, het geslacht dat toen leefde, maar het geslacht, dat het begin van de vervulling der teekenen, waarvan Jezus in Mattheus 24 spreekt, heeft gezien. Dat geslacht zijn wij. Dus behoeven we niet langer bezorgd te wezen over het volgende geslacht. We behoeven niet toe te zien, dat het volgende geslacht onder de zuivere prediking des Woords wordt groot gebracht. Jezus komt toch eer dat het volgende geslacht is opgegroeid.

* * *

Dit is een voorbeeld van de redeneeringen onder het volk. Wat de predikanten betreft, mag ik ook met een voorbeeld verduidelijken. Een hunner schreef onlangs een boek. In dat boek wees hij op het eerste hoofdstuk van Genesis, waar van de schepping van zon, maan en sterren wordt gesproken. De zon, zei hij, beeldt den Christus af, de maan de gemeente van Christus, en de sterren de leden der gemeente. De maan heeft geen licht van zichzelf, maar de sterren wel. Dus, wat ook met de gemeente van Christus gebeurt, hoofdzakelijk is, dat wij ieder persoonlijk als volgelingen van Jezus ons licht laten schijnen.

Wat hem persoonlijk betreft, heeft deze predikant dan ook een roeping naar een gemeente in New-York aangenomen in de oude kerk. Hij en anderen houden het er voor, dat, voorzover zij persoonlijk niet verhinderd worden het evangelie te prediken, zij niet aan een kerkelijk proces tegen de modernen mee willen doen.

Het gevolg van dit alles is, dat vele van de „dispensationisten" in de oude kerk zijn gebleven. Hoe ze zich daar nu thuis kunnen gevoelen, is wel een raadsel, behalve dat het door hun valsche kerkbegrip eenigszins wordt verklaard.

* * *

Maar nu kom ik tot een nog droever geschiedenis. Toen Israël Egypte verliet, ging er ook gemengd volk mee uit. En toen „The Presbyterian Church of America" de oude kerk verliet, gingen er ook dispensationalisten, halve dispensationalisten en kwart dispensationalisten mee uit. Ze waren het naar het scheen, met Machen en de zijnen eens. In den strijd tegen het modernisme stonden ze hem bij. Ook wilden ze, in onderscheiding van andere dispensationalisten, mee uittrekken. Maar nu het niet meer kan blijven bij een negatief optreden tegen het modernisme, maar we van het negatieve tot het positieve bouwen naar gereformeerden stijl moeten voortvaren, nu blijkt het wel, dat ze niet verder mee willen gaan.

Ik word dan nu wel gedrongen te spreken van een nieuwen strijd. Deze strijd is er nu binnen

de wanden van de pas afgescheiden kerk. De twee partijen zijn nu niet meer de orthodoxen en de modernen. De twee partijen zijn nu de Gereformeerden en de Fundamentalisten, die meest ook met den zuurdeesem van het dispensationalisme zijn doordrongen.

De strijd pakt zich ook nu weer saam rondom den zelfstandigen zendingsraad en Westminster Seminary.

In den zendingsraad waren de Fundamentalisten reeds vóór Dr. Machens dood sterk genoeg om Dr. Harold S. Laird in zijn plaats als president van den raad te verkiezen. Dat was het eerste sein tot den aanval op de gereformeerden. Wat er van den zendingsraad zal worden, staat nog te bezien. Binnen een maand zal er weer een verkiezing van bestuursleden plaats hebben en dan zal wel blijken of de gereformeerden in de toekomst de controle in handen zullen hebben. Op het oogenblik staat de zaak donker.

* * *

Wat Westminster Seminary betreft is er, men schielijk gesproken, geen gevaar, dat de Fundamentalisten veel veld zullen winnen. Wel heeft deze inrichting nog weer een verlies geleden, daarin, dat Dr. Allen Macrae „assistant-professor" in het Oude Testament, op Maandag 27 April heeft bekend gemaakt, dat hij de school gaat verlaten. Ook zijn drie leden van den raad heengegaan. Maar dit toont slechts, dat ze wel wisten, dat ze toch niet blijven niets konden beginnen.

Natuurlijk zijn er ook hier wel moeilijkheden, maar deze zijn voornamelijk financieel. De inkomsten der school worden door het debat geschaad.

Ik mag in dit verband nog wel afzonderlijk melden, dat één van de punten van critiek die op de faculteit van Westminster wordt geoefend, met het gebruik van sterken drank te doen heeft. De Fundamentalisten zijn over het algemeen geheel onthouders. Als men in het geheel geen sterken drank gebruikt, ook geen wijn, en daarbij niet rookt, is dat een teken, dat men nabij God wil leven. Daartegenover staat, dat als men geen geheelonthouder is, men daardoor blijk geeft van onverschilligheid in den Christelijken levenswandel. Men begrijpt dus, dat de faculteit van Westminster, die het geheelonthoudersstandpunt niet als zedelijk of kerkelijk bindend wil leeren, volgens de Fundamentalisten gevaarlijk wordt voor de toekomst van „The Presbyterian Church of America". Dr. J. Oliver Buswell Jr., president van Wheaton College, en verleden herfst voorzitter van de algemeene synode, is een van de voornaamste leiders van de Fundamentalisten.

Men kan dus wel zien, dat de pas afgescheiden gereformeerden met veel moeilijkheden hebben te worstelen. In hoeverre de strijd openlijk op de algemeene synode, die in Juni te Philadelphia bijeenkomt, zal losbarsten, is nog niet met zekerheid te zeggen. Maar wel is het duidelijk, dat de wolken zich samenpakken. En nu moeten we het doen zonder de leiding van Dr. Machen.

C. VAN TIL.

UIT DE BUITENLANDSCHE KERKEN

De laatste worsteling voor een christelijke school?

In verband met een verzoek van de Redactie om een en ander te willen schrijven over hetgeen zich op het oogenblik in Duitschland afspeelt op religieus gebied, lijkt het me het geschiktste eerst maar eens iets mee te deelen van den strijd, die daar nog wordt gestreden voor het behoud van een „Christelijke school". Wanneer ik schrijf „Christelijke school", dan moet men niet denken, dat we daarin te doen hebben met een Christelijke school in onzen zin van het woord; de Duitse Christelijke scholen zijn alle staatscholen, waar de ouders feitelijk niets hebben te zeggen, en de „Christelijkheid" van het onderwijs wordt bepaald door den onderwijzer. Die is volgens de wet verplicht, ook godsdienstonderwijs te geven, maar hoe dat soms gaat, wanneer de onderwijzer ongelooft is, laat zich denken. Ons zijn daar van heel sterke staaltjes bekend.

Die scholen zijn ook confessioneel in zeer ruimen zin: Protestantisch en Rooms, terwijl de protestantsche scholen dan nog weer of Gereformeerd, of Lutherisch zijn georiënteerd.

Er is onder het nieuwe bewind echter een zeer sterk streven gekomen, om al die verschillen op te heffen, en een eenheidsschool te stichten: de z.g. gemeenschapsschool. Daar zullen alle kinderen heen zonder onderscheid van godsdienstige overtuiging.

Voor die nieuwe richting wordt zeer sterk propaganda gevoerd onder begunstiging van de autoriteiten, die echter in het algemeen niet actief optreden; dat geschiedt vanwege de eenige partij, die nog in Duitschland bestaat: De nationaal-socialistische. Door haar wordt met alle kracht gestreefd naar de opheffing der confessionele staats-

scholen en
heidsschool.
Welke ma-
gewend, wi-
Nu bestan-
een Vere-
der wijs, o-
meer in on-
niet stil zit,
van het pr-
Heer H. W.
oproep aan
advondt-
hier volgen
men cerbie-

Geliefde E-

Mij is
ziden ste-
heden eig-
deren, da-
schare kin-
gaan, ma-
denzelfden
woord te g-
zoo mogeli-
voorlichting
Moge het

Beginnen
voorstande-
zoals men
school, en
prijsgeven,
We vang

groot ver-
al jaren a-
innert, wa-
zonder twi-
wat daar
weging, ze-

leiding, eer-
Blitz" en
taal hebbe-
tijd weer i-
wel merke-
zaait, zal a-
van deze b-
durven bew-
te hoven. N-

vuil boek,
Christus a-
gepeupel d-
zegt, dat
geen nieuw
vuil geen
idee zijn, d-

de liefdad-
heid Beth-
door med-
moet verwa-
40.000 boe-
wreed en

Positief C-
middelaars-
De eische-
vatte den 2-

doordat hij
zuiver „vö-
wendigen s-
school wor-
onderwijs

Duitse s-
psychische
en zich lan-
een „völkis-

dat we hee-
der toesta-
Kerk geen
de kinderen

Moeten c-
weging ook
Dan moet
Nietwaar-

der Reform-
menschen-
bestaan, ev-
beledan, al-

niet meer
der kerk in-
maar ook
school doe-

dat zooveel
onderwijzen
gesteld.

En nog
niet maar
onderwijzer
voor de Ch-

tegendeel
die zich p-
stellen, en
beschikba-

enkele ken-
ling zijn g-
onderwijzen
in het alge-

antwoord.
lijke onder-
grooten wo-

- 1) De Bliks
- 2) De Door
- 3) Duitsch;
- 4) Duitsch;
- 5) De Duits
- 6) Een moe
- 7) Duitsch;